

AR. 1984
1231

ایستلا

بختیا دما برا

1984
1231

Ш16
В27

Азәрбајҹан дөвләт китабханаси
үчүн итһаф олунур.

Сонмәз
14 Май 1988

АРХИВ

58683

52140

Азербайджанская
республиканская
БИБЛИОТЕКА
им. Г. Д. Ахундова

بختیار وها بزاده

آتيلميشلار

"پا ييزدوشونجه لرى" كىتابىنىڭ

منظومە نىن اۆز الفبا مىزا كۆچۈرۈلمەسى،

تايپا ئىدىيىلىك چاچا ھازىرلانما سىنى دۇنيا دا

"بۇيۇك لىرە ھىرىت، كىچىك لىرە ھىرىت" گۆستەرن

انسانلاردا اتھاف ئىدىيىسى. سۆنمىز

نشر ئىدى : ئىنقىلاۋىي ئاركان تېررىز

قوشانى : پروفىسور بختيار وھابزادە

ئىرانىي ئىنقىلاۋىي ئاركان : سۆنمىز (ك . مەشۋەتچى)

بىرىنچى چاپ ۱۳۶۳

تېراژ : ۲۰۰۰ جلد

چاپ : تاش - تېررىز

دیلیمیزین سسلی حرفلری

سای	اۆلدە	آرادا	آخرده	مثالار
۱	آ	ا - ا	ا - ا	آت - یازی - آنا - سارا
۲	ای	ی - ی	ی - ی	ایشیق - قیزیل - آری
۳	اؤ	ؤ - و	—	اؤد - دؤن ، سؤن
۴	او	و - و	و	اولدوز - بولود - سو
۵	اؤ	ؤ - و	—	اؤلچو - سؤز
۶	اۆ	ۆ - و	ۆ	اۆزوم - دۆز - بۆلگۆ
۷	ا	ه - ه	ه - ه	ال - گلهجک - دده ، ننه
۸	اڭ	ئ - ه	ه - ه	اڭل - یئل - ده ، یه
۹	ای	پ - ی	ی - ی	ایگیت - بیرگه - ایری

ایضا حار:

- ۱ - مبتدی لراؤچون درسلیک یا هر نه یا زیلسا ، سس سیز (و) ایله قاریشماق اؤچون ، دوردونجو سسلی نین اؤستونه بیر ضمه علامتی قویولمالی دیر: (و) . مثال: اووؤلتو ، سوواق ، دؤواق .
- ۲ - کتابدا ، دخیل سؤزلرین اکثریتی اصلی دیلده یا زیلان کیمی یا زیلیب دیر .
- ۳ - سؤزلرین تکجه ایلک هجا دا گلن سسلی حرفلرینه لازم علامت لار قویولموش ، سؤنرا گلن سسلی لر آهنگ قانونو اؤزویله دوزگون اؤخونور .
- ۴ - قایدالارین اجرا سیندا ، آنجاق " ساده لیک " پرنسیپی اوستون سایلمیش دیر .

کتابین املاسی حقینده بیر نئچه سؤز:

آذری تورکجه سی نین ۹ سسلی حرفی نی عرب الفباسی ایله گؤستریمک اؤچون تکجه (ا - او - ای) کیمی علامت لار الیمیزده وار . مثال اؤچون : (اولدوز - اوغلان - اوزوک - اولکه) سؤزلری نین اۆلینده گلن دؤرد سسلی حرفی گؤستریمک اؤچون ، الده اولان امکان تکجه (او) دان عبارت ایدی ، اؤنلارین نه کیمی اؤخونا جاعی ، آنجاق جمله ده سؤزلرین گلیشیندن (فحوا سیندان) آنلاشیلا بیلیر .

بو چاتیشما زلیغا چاره دهئی ، اوزاق کئچمیشدن بری ، عالمریمیز فکرلشمیش ، دیلیمیزین بیر نئچه سسلی حرفینی تمثیل ائتمک اؤچون معین نشانلردن استفاده ائتمیشلر . سؤن زمانلاردا ، صاحب نظر شخصیت لرو عالم لرو باره ده دوشونور ، مصلحت له شیر ، گؤستریلن تکلیف لر (پیشنها دلار) مجله لرده ، خصوصیه حرمتلی " وارلیق " مجله سینده اؤخو - جولارین و صاحب نظرلرین نظرینه یئتیریلیر ، نهایتده ، ۱ - تاریخی لیک ۲ - علمی و منطقی لیک ۳ - ساده لیک پرنسیپ لرینه اساسلانا راق ، هر دوققوز سسلی حرفین نه شکلده یا زیلماسی باره ده بیر قطعی قارار گلمیشلر . نمونه اولاراق ، بو کتابین املاسیندا معین لشدیریلیمش علامتلردن و نشانلردن استفاده اولونموش دور . سسلی حرفلرین جدولی بیرداها سؤن صحیفه ده عزیز اؤخوجولارین نظرینه یئتیریلیر :

الاهی بیر ایناملا دولودور و بو اینام، اونون صنعتکار
 طالعینده باشلیجا رول اوینامیشدیر...
 ...اگر بختیاروها بزاده نین یئنی کتابی نین ساس پوئه تیک
 مرا مینی قیسا جافا ده ائتمک لازم گلسه ایدی، دئییه ردیک :
 معنالی یا شاما غا چا غیریش !

اؤلومدن قورخما یان ده کیمدیر، ده کیم؟

معناسیز یا شاماق اوندان قورخولو...

... او، همیشه سارته، حق سیزلیگه "نؤکرچیلیگه" دوزومون،
 "قوزو ساکت لیگی"، "قولا طاعتکارلیغی نین" - یعنی معنوی
 اؤلومون باریشما زدوشمنی کیمی چیخیش ائدیر. بوباخیمدان
 شهریارا مراجعتله دئییر:

اؤز حقینه بیگانها و لان بختیار اولماز.

سؤزلری اصلینده، اونون بوتون یارادیجیلیق یولونا ایشیق
 سالییر...

... "تیلیمیشلار" پوئماسی تکجه بختیاروها بزاده نین یئنی
 عمومیتله، معاصر آذربایجان شعرینین و غورلو آدیملاریندا
 ساییلمالی دیر... *

* "پاییز دوشونجه لری" آدلی کتابین ره داکتوری، حرمتلی
 ادبیات شناس صابر رستم خانلی نین کتابی یا زدیغی مقدمه دن .

عمرن پاییزیندا

بختیاروها بزاده یارادیجیلیغینا دلجه سینه بیروور غونلوقلا
 یاناشانلاردا وار، نسبتاً سو یوق یاناشانلاردا. بیرینجیلرین
 سایی ایکینجی لردن مقایسه یه گلمز درجه ده چوخدور. اونو سئون
 اوخوجولار بو سئوگی نین کؤکو، مایاسی باره ده مختلف جور،
 مختلف سو یه دن دانیشا، شاعرین پوئه تیک قدرتی، ائل نفوذو
 یارادیجیلیق یولونون دوزگونلو یو حقینده یوزلرله جئدی،
 اینان دیر ییجی مثال، دلیل - ثبوت گتیره بیلرلر. اونا لاقید
 اولانلارین ایلیشیک نقطه سی ایسه چوخ وقت بیرا ولور: دیداکتیکا،
 محاکمه چیلیک...

... بختیاروها بزاده، بیر شاعر کیمی، ائل - اوباقا رشی سینا
 اوزو آغ چیخمیشدیر و جماعته پرده سیز - فلانسیز، پوزاسیز،
 صمیمی بیر سئوگی ایله مراجعت ائتمیشدیر، یارادیجیلیغی خلقه

كتا بىن ايچىندەكىلر

صيفه	عنوان
۳	كتا بىن عنوانى
۴	كتا بىن املاسى بارەدە
۶	عمرون پا يىزىندا (معرفى)
۸	كتا بىن ايچىندەكىلر
۹	كۆرپە
۳۰	قۇجا
۴۶	قۇجالار ائوى
۶۶	كۆرپەلر ائوى
۷۶	سۇن سۇز
۷۹	لغت لر

بىرىنچى فصل

كۆرپە

(۱)

نە ايسە دۆشوندو

دوروشدو بىردن.

سئچدى بىر فكرينى مين بىر فکردن .

كۆرپەنى آراملا بۆكدو قونداغا ،

باسدى سينه سينه قالخدى آياغا ...

اميدە ياس توتوب آغلايىر گمان ،

خىرى شرلەيىر ، شرّە "دوست" دئىير .

سئويلىب سۇنرادا آتيلديغىندان

اۇ دا بالاسىنى آتماق اىستەيىر .

آنجا ق دوردو يئنه، دوروخدو يئنه،
كۆرپه نى آستاجا قويدو ياتاغا .
سيخدى دۇشلىرىندىن سۇد شۇشە سىنە،
امزىكلە بىر يىردە قويدو قونداغا .

اۇ، قالماق ايستەدى ،

يئنه دۇيوكدو .

اۇ، بىردە دۇشوندو سۇن نىتىنى .

بىلدىكى،

شۇشە يىلە بىرگە اۇ، بۆكدو

سۇنونجو آنالىق محبتىنى .

دىزلىرى تىترەدى...

— بو نەدىر بئله؟

بىر آلۇ قارسىتىدى ايچىندىن اۇنو .

بىر نئچە دامجىلىق آنا سۇدويلە

وئردى اۇولادىنا اۇ، سۇن بۇرجونو .

"آنالىق، بالالىق بومودور مگر؟

چكىم قايغىسىنى بىرجه هفتە من .

يولومون اۇستوندە بالا بىرچىر،
اۇ طرفدە آرزوم، بو طرفدە من .

شهره گلميشم اوزاق رايوندان،
بوردا درس اۇخويوم، صنعت اۇگره نيم .
محبت درسىندىن كسىلدىم يامان،
اۇلدو بو كۆرپەدە "قىمتىم" منىم .

آتامىن آدىنا اۇولادىم لكه ،

هر درده بنزه مز منىم بو دردىم .

من اۇنون ياشىنى اوجالتمايلىكىن ،

من اۇنون آدىنا لكه گتىردىم .

تا پداندى عصمتىم، بدبخت يىتىم لہ ،

نئجه كئچەك دىر گۆنوم، روزگاريم؟

نئىلە يىم؟

آتامدان، آنامدان اۇزگه

من كىمه ال آچىم، كىمه يالوارىم؟

آخسىن اۇره گىمه قۇي گۆز ياشلارىم،

كىمىسەننن اۇنونىدە اگىلمەمەلى .
نەآنام ، نەآتام ، نە قارداشلاريم
بونو بىلمەمەلى، يوڭ، بىلمەمەلى!..."

باسىب سىنەسىنە اۇ، كۆرپەسىنى ،
گىتتى... ايكى آددىم آتمايش ،
اۇنا

قلى نەسە دىدى...
آددىم سىنى
بنزەتدى اۇ قاپى تاققىلتىسىنا...

"بلکہ اۇ گەجک ؟

آخى سئویردى .
اۇ، منە نەقدر امیدلر وئردى .
بس سۇنو؟

بو ايميش سئوگىنىن سۇنو؟
داندى سئوگىسىنى، داندى بۇرجونو .

كىم قاچا بىلىبىدیر قەردن يئىن؟
هئج دئمە ، ذلت مېش سئوگىمىن آدى .

قاداسىنى آلىب سئوينج وئردىگىم
اۇزو وئرن دردە اۇرتاق اولمادى .
نئجەدە آغىرمىش ، نئجەدە آغىر ،
منىم قوللارىمى قىران بو كۆرپە .
مگر تىكجە منىم اۇز گناھىمىدیر
يولومون اۇستونىدە دوران بو كۆرپە ؟

اۇزگەلر بىلمەسىن دىدىم ، دردىمى ،
اۇزوم اۇز ايچىمدە يىدىم دردىمى .
آغلارام ،

سسىم يوڭ ،
هاى - ھارايىم يوڭ!

آھىما سس وئرن اۇز آھىم اولدو .
بو، منىم دۇنيايا بالا پايىم يوڭ،
بو، منىم دۇنياجا گناھىم اولدو .

اىستىنى ياز بىلدىم ،
ياز آچىلمادى .
وقتسىز آچان چىچك خوار اولمالى ايمىش .
قانونسوز آنانىن آنالىق آدى
ائله قانونسوز دا پوزولمالى ايمىش..

اگر قاينا غيندا ن سو بولانيرسا ،
بولاقلار باشينا نه كۆل تۆكمهلى؟
آتانين، آنانين گناهى وارسا ،
اۋنون جزاسىنى اۋولاد چكمهلى؟

بو نه دير؟

بو مدھش اويغونسوزلوغون
نه آد وئرمهلى يېك تۆره تديگينه؟
دئيرم، قانونلا قانونسوزلوغون
سرحدى نه ايميش، گۆستهرين منه..."

(۲)

"شهره گلديگيم بير ايل دگيلدى،
سئويلديم،

اينانديم،

سئوديم،

آتيلديم.

عمرومون دۆز يۆلو نئجه اگيلدى،
يانيب كۆل اولماديم، يانيب آييلديم.

سهولر...
دۆشونور هامى خيريني،

من باخا بيلميرم بير گناه كيمي،
بو تمير حسيمه، محبتيمه.
ايندى نئيله مهلى؟

خجالتيمي

گيروو وئرمهلى يم سعادتميه؟

بو سرى گيزلتمك ممكن مو؟ ممكن؟
قلبين دؤوره سينه داش هؤرولمهلى.
طالعيز بالامين ياشا ماساي چون
منيم آنا آديم اولدورولمهلى!

منيم آنا حسيم غم اوتاغيندا
توتسون منزلىنى، تاپسين يئرلىنى.
تاپاجاق بلكه ده ياد قوجا غيندا
بالام اوز بختىنى، اوز قده رىنى.

نه ايميش اولچوسو ناموسون، عارين؟
او هاردان باشلانار، او هاردا بيتير؟
دۇنيادا قانونسوز دۇغولانلارين
ياشاماق حقوقو يوخايميش مگر؟

من سئجه بيلمهديم خئيرى شردن.
دۆز دۆزو گتيرير، اگري اگرينى،
قورخورام، يئنيدن سهو ائلهييم من.

بعضاً بيرجه آنين يانيلتيسيندان
بؤتؤو بير عؤمورو اودوزور انسان!
كيمدير ياخيلمايان؟

مگر تكم من؟
بو درده دؤشنلر دؤنيادا مين - مين..."
... سهوينه حق وئريب عذاب چكمهين
دؤشور تلهسينه ايكينجي سهوين.

"ايندى نئيله مهلى؟

عمروم بؤيونجا
بير سهوين اودونا كؤل مو اولوم من؟
بسدیر آليشديغيم، يانديغيم بونجا،
باشلاماق گرک دير عمرو تزه دن.
هله نه گورموشم؟ ايگيرمي باهار.
بو ياشدا اوزومو كفنلهييم من؟
يؤخ! بئله ياراماز!
آخار سئل - سولار

كؤل - كؤسا ايليشن چؤر - چؤيون اوستدن.
نيه شيشيرديرم من اؤز درديمي؟
ياشاماق!"

ياشاماق بير انسان كيمي
كيمينه آساندير، كيمينه چتين.
دؤنيا سفره سيدير ناز - نعمتين.
اورد اغم چكنه غم اسگيك دگيل.
اورد اغم چكنه دم اسگيك دگيل.

"ائله عمروم بؤيو گرک آغلاييم؟
منيم چون دؤنيانين تكم غمي قالميش؟
ائله بيل ناز - نعمت قورتاريب تامام،
درد چكيب، غميئكم منه مي قالميش؟

يؤخ! داها بسيمدير، بسيمدير" - دئيه
باخدى،
او حسرتله باخدى كورپه يه.
بله گين اوستونه آخيردى دن - دن
گؤز ياشى - عذابى، المى، دردى.
هارا گئتديگيني هئچ كسديرمه دن
ائله آدديملايير، ائله گئديردى...

58683

میدانچا اۆستونە قۇيۇپ كۆرپەنى،
اۋنى پلەنى،
اۋنى !

اۋنىمى؟

كۆرپە آناسىندان آيرىلدىغىنى

حس ئاتمىش كىمى

چىغىردى بىردىن،

اۋنى بىل پۇسكوروب اۋدى چىخدى يىئردىن،

بۇرودو آنانى...

دوردو يىئرىندە.

ايلدىرىم شاققىدى بىك لرىندە.

اىستەدى قايدا...

آنچاق قاچدى اۋ،

بالا نالەسىندىن اوزاقلادى اۋ.

دۇندو دۇداغىندا بىر "جان" كىلمەسى،

قالدى قولاغىندا كۆرپەنىن سىسى.

آياق تاپپىلتىسى...

اۋ، دۇنمور دالا،

قاچىر، خىالىندا قۇورون آنانى...

اۋ اۋنى بىلىركى، بو قاچىشى ايله

آچىر خوشبختلىگىن قاپىلارىنى.

كۆلك وئىيلدايىر،
قار سۇوروردو.
اۋ، يىئە داياندى،
اۋ، يىئە دوردو.
بىلكە يۇلو آزىب؟
سۇنونجو منزل
بىللىدىر...

گىتىدىكى بو يۇلو دگىل.

اۋ، عۇمور يۇلونو آزىب، چاشدىرىب.

باشىنى قونداغا ياخىنلاشدىرىب،

ايسىدىر كۆرپەنى اۋدى نفسى ايله.

بىلكە سۇن بۇرجونو اۋدەيىر بىلە.

چاتدى بىر حىطە...

دۇيوكدو، دوردو.

اۋ، اوچونوردو.

بىر ساغا چئورىلدى، بىر سۇلا باخدى،

بۇيلانىب حىطدن اۋ، يۇلا باخدى.

گىردى بىر دىلەزە... مرمىر پلەلر

داش اۋزە بنزر.

گۇزونون اوجويلە قونداغا سارى

باخمادان آستاجا قالخدى يوخارى.

اۆز توتوب ما باحا بو گۆندن قاچير،
 او، بو قاچيشي ايله اۆزوندن قاچير.
 او، قاچير آناليق محبتيندن،
 او، قاچير اۆزونه اۆز تهمتinden.
 قاچير گۆزوندهكى بره دن آشيب ...
 آما ياخشى بيلير، او نهدن قاچير.
 اۆزگه لر گۆزونده گناھسيزلاشيب،
 تمير گۆرونمك چون لكه دن قاچير.

هله ائشيديلمير اۆره گين سسى...
 اينانير، او سسين بوغولدوغونا.
 اۆزگه لر اۆنونده پاك گۆرونمھسى
 او، هله بيلميركى، لكه دير اونا.

قاچير،
 آما بيلمير او، نه يه قاچير،
 لكه دن قاچيركن لكه يه قاچير.
 انسان بير عۆمورده ايكي دير، ايكي.
 آتيب كۆرپه سيني، ائله بيلدىكى،
 آدى نين اوستوندن لكه نى آتدى،
 اۆزونه باشقا بير طالع ياراتدى.

تميزه چىخارتدى او، اۆز آدينى،
 ما باحا اوزانان قول - قانا دينى .
 كۆرپه با غلاميشدى...

قولونون اۆستدن
 اۆنو داش پلە نين اۆستونه قويدو.
 قوللارى بو شالدى.

يولونون اۆستدن
 كۆرپه گۆتورولدىو... بو نه يول ايدى؟
 هارا آپارا جاق بس بو يول اۆنو؟
 نه ايميش گۆره سن بو يولون سۆنو؟
 قوللار كۆرپه سيزدى...

آنجا ق بو گۆندن
 قوللار آغيرلاشدى يۆنگوللوگوندىن.
 كۆرپه نين يئرینه ايندى ده وجدان
 آسيلدى آنانين قول - قانا ديندان.

(۳)

چاتدى منزلىنه طاقت سيز، بيحال،
 قىرىق چارپايىيا اوزاندى درحال .
 يومدو گۆزلىرىنى...
 گۆردو يۆز يۇر يۇردن

گۈزۈنۈ زىللەيىر اونا كۆرپەسى.
آچدى گۈزلىرىنى...

پىنجىرەلەردىن

دۆلدۈ اوتاغىنا كۆرپەنىن سسى.
گۈردۈكى، اوتاقدى ھەر شى قىشقىرىر،
آچدى پىنجىرەنى، يىر- گۈي قىشقىرىر.
قىشقىرىر ماسانىن اۋستە كىتابلار،
قىشقىرىر قاپىدا، پىنجىرەلەردە.
قىشقىرىر چارپايى، قىشقىرىر دىوار،
قىشقىرىر كۆرپەنىن ياتىدىغى يىر دە.

توتدۇ قولايغىنى، سىخىدىقچا سىخىدى،
اۋ، ائىلە بىلدىكى، سس چۆلدىن گلىر.
گۈردۈ بو سس دگىل، بو قىشقىرىق دى،
بىلدىكى، قىلىپىندىن، كۈنلۈندىن گلىر،

سو ايچدى، بوغازدا تىخانىپ قالان
قەھرى اۋتورە، بىر اودا بىلكە.
آچدى رادىئونو،

اونا يۈك اۋلان
دردىنى بىر آنلىق اونودا بىلكە.

"جوان آنالارلا صحبت، مصلحت"
بو دا باشقا تەھمت، باشقا مذمت!
رادىئونو سوسدوردۇ.
آياغا دوردۇ...

صحبت قولايغىندا سسلندى يئىنە.
ھىرشى ائىلە بىلگى، دوروب قىلدىنە،
كسىر يۈلۈنو.
ھانىسى بىر قوۋسە
اۋزو بىلمەدىن
غافل ايتەلەدى ايچىندىن اۋنو.

گۈرەن بىردىن - بىرە اونا نە اۋلدۇ؟
باياقكى قىلدىنى يۈخسا دانىردى؟
بالادان قاچىدىغى بو يۈللارلا اۋ،
ايندى بالاسى ايچون قانادانلىردى.

ايندى اۋ يۈگۈرۈر دالا باخمادان،
باياق يۈگۈرمۈردۇ، اۋ سۈرۈنۈردۇ.
باياق آنالىغى تاپدايىپ، دانان
ايندى آنا اۋلوب گىرى دۈنۈردۇ.
اۋ، بوغا بىلمەدى قىلىپىن سسىنى.

اۇ، اوچور،

اۇ، قاچير دار دۇنگەلردە.

كىمبىلىر، كىمبىلىر، اۇ، كۇرپەسىنى

تاپا بىلەجكىمى قويدوغو يئردە؟

بىر اوخون باشىنا نىجە دولانىر،

نىتتىن قاراسى، آرزونون آغى.

بىر انسان اوۋرەگى خوشبختلىك سانىر

باياق ايتىرمىگى، ايندى تاپماغى.

يۆز رنگلى، يۆز سسلى اىستگىمىزلە

بىر ساعات ايجىندە يۆز آدامىق بىز.

اىلكىنى باشلايدىن، سۇنونو گۈزلە،

انكارلا تصديق دە بوتۇو، تامىق بىز.

گىجەنىن يارىسى... كۆچەلر لال - كار.

ياغدىقجا سولو قار ترلەيىر يۇللار.

سولو قار ارييىر...

خجالتىندىن

ائلە بىل تر تۆكور پوچور- پوچور يۇل .

اۇ قاچير، يىل كىمى بورولور تىندىن،

اۇ اۇنە قاچىقجا دالا قاچير يۇل .

اۇ قاچدى حىطە... يومدو گۇزونو،

مرمر پلەلرە آتدى اۇزونو.

كۇرپەنى گۇرمەدى قويدوغو يئردە،

اۇ، بىر داشا دۇندو داشپلەلردە.

دۇشندى يانىنا

كۇرپەيەسارى

اوزانان اۇ تىترىك، گۇجسوز قۇللار.

بو قۇللار بىزمىشىدى بو گون كۇرپەدن،

بو قۇللار كۇرپەيە اوزانىر ايندى .

بو قۇللار بوز كىمى سۇيوقايدى، نەدن؟

بو قۇللار اۇستوندى جان يانىر ايندى...

— ايندى من نئىلەيىم، نئىلەيىم؟— دئدى.

بىر- بىر قاپىلار دۇيمىك اىستەدى.

داياندى...

آهين شعلەلريندە

ائلە بىل غفلتى بىر اولدوز دۇغدو.

ھارداسا قلبىنىن گىزلى يئرىندە

سئويندى...

بىر قەدەر يۇنگوللىشىدى اۇ .

— من كى، پئشمان اولوب دۇندوم گئرى يه .
قدەر اۇز حكمونو بئله دۇندهرير .
"بلكه خئيرلىسى بئله ايميش" دئيه ،
ايندى اۇز- اۇزونە تسكين ليك وئريز .

وجداندا ن آسيليپ اۇره گى دارتان ،
يۇكون آغيرليغى آزالدى بير آز .
اۇزونو آلداديپ ياشاير انسان ،
بلكه بو آل - وئرسيز ياشاماق اولماز .

آنجاك بو مقامدا بير مطلبده وار :
بيردفعه آلدانان يۇز يۇل آلدانار .
ايكينجى گناها يۇل وئرەر انسان ،
بيرينجى گناها حق وئرن زمان .

(۴)

كئچدى بير نئچه گۇن قارالى، آغلى .
گاه آچيق قاباقلى، گاه قاشقاباقلى .
او، قصدا غشائديب گۇلوردو بيرآن،
قلبينده مهلهيب، اۇنو سارسيدان
كۇرپه نين سسينى باتيرماق اوچون،

آنجاك گۇجله نيردى او سس گۇن به گۇن :
دنيز نريلتىسى، سو شيريلتىسى،
يارپاق پيچيلتىسى، يئل وييلتىسى
اۇنون قولاغيندا آنا آختاران
كۇرپه بالاسى نين هيچقيرىغى ايدى...

— منيم داش اۇره گيم، يۇخدور بير سۇران
آناليق حسينه بس نئجه قئيدى ؟
او، بير يئر ايسته يير، او، بير يئر آنجاك،
اوزاق، اۇزاق اولسون بو سسدن اوزاق!
يۇخ! قاچا بيلمەدى او، بو سسلردن .

ناهار ائله ينده سئلاردى هردن
دۇشونون گيلهسى، دۇشونون اوجو .
بو اۇنون ان بۇيوك گناهي، سوچو .
بو نه مصيبت دير، گۇلوشلرينده
هۇنكورور قلبى نين هايى، هارايى .
اۇزو چۇرهك يئير...

آمما دۇشونده
سئلالييب آغلاير كۇرپه نين پايى...

بو نه مصيبت دير، بو نه مصيبت ،
بونا تابلاشماغا بير اۇرهك هانى؟

بو نئجه دهشت دیر، بو نئجه وحشت،
نئجه سوسدوراسان بوردا وجدانی؟

حیات نه او یون دور، نه ده او یونجاق،
داندیغین گئرچگی گئرچک بیل یئنه.
انسان بیر الی ایله یان دیریر،
آنجاق

اوبیری الی ایله وورور دیزینه.
اودا دیزلرینه ووروب، آغلادی،
اوتوروب آغلادی، دوروب آغلادی:
— قالمادی بیر شئی — دئدی — گمانیم،
ساجیمی درد یولدو، غم داراقلادی.
او قدهر آه چکدیم،

آهیم، امانیم
ویرانه کونلومده توسدو باغلادی.
دوشوب قاسیرغایا، بورانا کونلوم،
آزمیشام یولومو غم مئشه سینده.
ائله داغ-داغ اولوب ویرانه کونلوم،
آری لار شان باغلار هر گوشه سینده.

امیدله، ایناملا یاشاییر آنا،

گونلری، آیلاری اوتوشور بئله.
کۆچه ده، باییردا اوشاق گوردومو،
باخیر دقت ایله، باخیر ظن ایله.

آختاریر اوزونون جیزگیلرینی
او گاه بو اوشاقد، گاه او اوشاقد.
کیمسه یه آچماییر آنجاق سرینی،
گۆزلری آختاریب هئی آرا ماقد.

بئله دیر ازل دن، بئله دیر قایدا:
تا پماق چتین اولور، ایتیرمک آسان.
ایندی آغلاییرسان...

آنجاق نه فایدا

اوزو ییخیلانین آغلاما غیندان؟

بس کۆرپه؟

نه یازدی بختینه روزگار؟
کۆرپه لر ائوینه وئردیلر اونو.
آتالی، آنالی یتیم بالالار
یاخشیکی، بیلمه ییر آتیلدیغینی.
بیلمه دی...

بس سۆنۈ؟

سۆنۈ مصیبت!

بو دردی سۆیلەمە قلبی داشلاردا .
یاخشىكى، حكومت ، یاخشىكى، دولت
يئنه صاحب دورور آتيلمیشلاردا!

ایکینجی فصل

قۇجا

(۱)

آنا تانییرام ایگیرمی یاشیندان
دول قالدی.

بلالار اؤتدو باشیندان.

دردی قاباقلادی ،

کدری اؤتدو.

ایکی نر جثّەلی بالا بؤیوتدو.

بیری چاتان کیمی اؤن یئددی سینە ،

گئئدی اؤد ایچینە .

گئئدی ، گلمەدی .

گنج عمرو یاریمچیق بیتدی،

گلمەدی .

آنا کیچیگینە امید باغلادی ،

دردینی گیزلتدی، گئجە آغلادی .

اؤ، بیرجە آرزویا ، بیرجە نیّتە

وئردی اؤرهگینی، وئردی بؤسبوتون.

دؤزدو هر آغری یا ، هر اذیتە ،

"بیر اؤولاد بؤیوتدو بیر آفتاؤچون".

اؤنا توی ائلهدی،

عۆمور یۆکوندن

ساندی کی، آزاد دیر بو گۆندن بری.

آنجا ق اؤ بیلەدی،

ائله اؤ گۆندن

باشلانیر ان بؤیوک مصیبتلری .

آنا اؤز ایشینی تمام بیتیردی.

بیتیردی!

هر شئی، دئمک ایتیردی.

وظیفەن بیتدیمی، بۆرج اؤدندیمی،

اؤز آستارا دۆنور، آستار اؤزلەشیر.

گئیلیب آتيلمیش بیر پالتار کیمی

انسان دا بو زمان گرکسیزلەشیر.

آييرا بيلمەدى يۇخوشدان دىكى،
اۇ، بونو بيلمەدى، نەبىلە ايدى كى،
هر حكمون بىتەجك، ايش - گۇچ بىتەندە .

بيروقت آيىلدى كى، دگىشيب يئرلر،
چۇمچە اىستى اولوب ايندى قازاندان.
ائل آغزى —

فال آغزى

ياخشى دئيرلر،
كۆينك ياخين ايميش اورهگه جاندان.
بيروقت آيىلدى كى،

كئچيب ايش ايشدن،

باخيشلار سۇيويوب، اۇز يامان دۇنوب .

آنا باشا دۇشدو بو ترپەنىشردن
اۇغول دا دئيهسن آنادان دۇنوب .
گۇردو كى، حكمونو

اۇ، بيرجه - بيرجه

ايتيرير...

حرمتى اليندن گئدير .

بيروقت آيىلدى كى، بو ايل كى سئرحه
بيلديركى سئرحه يه جيب - جيب اۇگره دير .

كهنه ليك — قاينا نا ،
يئنى ليك — گلين!
هره اۇز فكرينده حقلى،
هم دۇغرو!

گلن يئنى ايله گئدن كهنه نين
سۇنو گۇرونمه ين دۇيوشودور بو .

آنا بو اۇجاغا گلين گلندن
بو قديم يووادا بير قايدا واردى؛
گلين لر اۇيانيب هامى دان اثركن
ارلرى يئديرىب يۇلا سالاردى .

آنا بو قايدانى مقدس بيلير،
آنا بو قايدانى يامان گۇدوردو .
آنا بو قايدانى ايندى هر سحر
تزه گلينيندن طلب ائديردى .

گلين سه ياتيردى دۇققوزا قدهر،
اۇغول آج قارينا ايشه گئديردى .
بيرگۇن،
بئش گۇن،

يئرلىه يئرسيز قاچ - دئدى.

كؤمگه چاغيردى آنا اوغلونو.

اوغول دانيشمادى...

دوردو كيريميش.

آنا بيلمهدى كى، بو ايميش سونو،

گلين گلن كيمى اوغول ايتيرميش.

آرا وئريلمهدى ائوده دعوايا،

اۆرهك لر پارتلاى غضبدن، كيندن.

اوغول باريش اوچون گيردى آرايا،

هئچ بيرى دؤنمهدى اؤز جبهه سيندن.

— بيزيم زمانه ده بئله دگيلدى.

— ساخلا! چو خدا ن بيتيب سنين زمانين.

آنا بيلمهدى كى،

گونش اگيلدى.

اؤز تزه حكمو وار تزه دؤورانين.

ائله كى قوجالدين،

بيل اؤز يئريني!

اوينايا بيلميرسن، گؤز يوم هر شئيه.

اؤن گون،

اؤتدو بئله جه.

آنا نه دانيشدى،

آنا نه ديندى.

گوردو كى، اوغلودا دينمير...

بیر گئجه

دؤزمهدى...

گلينه يامان تپيندى.

ايكى عقیده نين، ايكى جبهه نين

دؤيوشو باشلاندى سكوتدان سونرا.

آنا دؤزه نمهدى...

بو تزه گلين

تزه نرخ قوياندا كهنه بازارا.

پارتلاى اۆرهك لر،

آچيلدى اؤز لر.

يامان قاناد آچدى لاتاير سؤز لر.

گلين قاينانانى بؤكدو بوقچايا:

— گوزونو دؤنيايا ياخشى آچ — دئدى.

ايندى من صاحبه، من، بو اوچاغا.

ايشه باخ!

علاجين او دوركى،

گوردوكلرينى

ووراسان هميشه گورمه مزليگه .

بودا نقصانىدير "قورقود دده" نين

دوردجه ناخيشيندا يانيلدى نقاش .

اوغولو آنادان آييردى گلين،

گلين يوخ،

"آييران" چا غريلايدي كاش !

اوغول آروادينا حق وئردى يوز يول،

آنانين كونلونده دويونلندي داش .

بیر دئيهن اولمادی، آی دؤنوک اوغول ،

آخی اؤز واریدی ساققال چيخمايش ؟

اميدلر، آرزولار گوردو تالانميش ،

آييران ديرناغي اتدن آييردى .

بیر دئيهن اولمادی، آ، جانی يانميش

آخی ديش يوخ ايكن دوداق کی واریدی .

گوردوکی، بو اوغول، او اوغول دگيل،

گوردوکی، اوموموش ضرردن خئير .

بئلين آغريسینی گوردو، بئل دگيل ،

کمر اينيلده ييب چکمک ايسته يير .

اؤرهک آغريلارلا دولوب داشاندا

انسان باشدان - باشا گيلئيله شرميش .

ياد قیزی اوچاغا دوغمالاشاندا

دوغمالار گئت - گئده اوگئيله شرميش .

آنا اؤز ايشینی تمام بيتيردى .

بيتيردى ...

هر شئی دئمک ايتيردى .

بو دۇنيا بئلهدير،

باخمير فريادا .

وقت چاتدی،

كۆچونو چک يا واش - يا واش .

وظيفه ن بيتديمی سنين دۇنيادا —

اؤزونو بيتميش بيل ، اؤزونو قارداش !

بو دۇنيا بئلهدير،

گۆتوره بيلمير

ساختا بير بزهگی، ساختا بير سوسو .

نفس آرتيق تيكه نی اؤتوره بيلمير

گرک لیک — انسانین دگر اؤلچوسو !

گرک بیلیرلرسه دۇنيادا سنى،
بۇيرونده، باشيندا دوست گۆره جك سن .
ائله كى ايتيردين گرک ليگيني،
دۇنيادا هر شئى ايتيره جك سن .

يئرلىرى آستاجا دگيشير زمان ،
باخمير نه فريادا ، نه گۆز ياشينا .
دۇنكى مقامى اليندن چيخان ،
دۇننى بوگونون قاخير باشينا :

— سنى بو دۇنيايا من گتيرميشم ،
سنه دۇشلىرىمدن من سۇد وئرميشم .
گئجه لر ياتماديم ياتاسان دئيه ،
بۇيودوب چاتديرديم سنى عرصه يه .

من سنين هم آتان ، هم آنان اولدوم ،
آخرده بئله جه آلدانان اولدوم .
آنانى اوزونه ياد توتدون اوغول ،
بۇرجونو نه يامان اونوتدون اوغول ؟

— عاديجه بير ايشدير بالا يئتيرمك

آنانين آناليق طبيعتينه .
معلوم گئرچك لرى ديله گتيرمك
ياراشمير ، آي آنا ، لياقتينه .

امانت كاساسى دگيل اوشاقلار ،
خرجيندن كسهر ك قازانچ گۆره سن .
آرتيق گليريني اۇردا ساخلايب
سۇنرا فائضاييله عۇمور سوره سن .

اوشاق تك باخيريق اوغولا ، قىزا ،
بيلميريك بۇيويور ايل به ايل اۇولاد .
راحت ياشا ماچون ، صابا حيميزا
دۇنن وئردىگيميز بۇرج دگيل اۇولاد .

يانيندا بۇيويور ...

آنچاق ياخشى بيل ،
اوغول دا يار اوچون ، قىزدا يار اوچون .
اۇولادلار ، اۇولادلار ! بيزيم چون دگيل ،
بيز اۇنلار اوچونوك ، بيز اۇنلار اوچون .

اۇولاد — سئوگيميزدن گۇيه رن نوبار ،

تزه دن يارادير وۇلادلار بيزى .
اودوركى، بۇرجونو دگيل،

قوى اۇنلار

بيزه قايتارسينلار اوز سئوگيميزى .

آي آنا، آساندير بۇرجو قايتارماق ،
سئوگينى قايتارماق چتىندن چتىن !
اۇولادلىق بۇرجونو اۇدهمك آنجاق ،
عوضى دگيلدير هله سئوگىنين .

اۇولادا بۇرجونو يادا سالاندا
آنا سئوگىسنى اومور اۇغولدان .
محبت !

محبت اونودولاندا

بۇرجونو ايستهير بۇرجلودان انسان .

(۲)

يىغىليب مجلسه دوستلار، تانىشلار،
اۇغول آد گۇنونو كئچيرير بۇگۇن .
ساغلىقلار باش آليز:

" بير آرزوموز وار:

دائم چيچك آچسين قوى سنين عمرون .

قاپىنين داليندا دايانيب آنا
مجلسى دىنلەيير:

— سنين ذكانا ،

سنين هنرينه بيزكى، مفتونوق .

آنا فرحلهنير...

آنجاق نئيله سين ،

ايچرى كئچمگه اختيارى يوخ .

— بو گۇزەل دۇنيايا سنى بخش ائدن

آنايا آفرين، آنايا احسن !

نئجه فرحلهنير، سئوينير آنا ،

قاپىنين داليندان باخير اۇغلونا .

بئلهده درد اۇلار؟...

اۇغول دۇغاسان ،

اۇنون شاد گۇنونده گئىندن باخاسان ؟

دۇزمەدى ...

ايستهدى كئچيب ايچرى

قيشقىرا، دئيهكى، باياقدان برى

احسن دئديگىنيز آنا منم، من .

ساخلادى اۇزونو، آزجا قيُميشدى .

سحركى صحبتى ياديندا دۇشدى ،

قۇي آتاش چىلىنسىن اۆرەگىمىزە .

اۋغول بىر ايناملا قالخدى آياغا ،
دىواردان تارىنى آلدى اۆرەكلە .
آنا اۆرەگىنى دويلا بىلمەين
"آنا" ماھنىسىنى چالدى اۆرەكلە .

بىس نىيە كۆورەلدىن ، گلەين ، آي گلەين
اۋز مرحوم آنان مى دوردو گۆزونىدە ؟
بىس آنا قىلبىنە نىيە داغ چكىدىن ؟
آخى بىر آناسان صاباخ اۋزون دە .

بۆيلوسان ... زمان دا يامان دۆور ائدىر ،
سەن نە ايلەك آناسان ، نەدە سۇن آنا .
بىس آنا دگىلمى ، اۋزون سۆيلە بىر
اۋ قاپى دالىندا قويدوغون آنا ؟

سەن دە بىر آناسان ، گلەين ، آي گلەين ،
ايندى نى صاباخا گىرۋو وئرمىسەن .
اگر قاينانانا ائلەدىكلەين
گلەسە اۋز باشىنا ، گۆتوررمىسەن ؟

گلەينى دىمىشىدى :

جوانلار گلەجەك ، جوانلار آنجاق .
بو گۆنكو مجلسىن سەنە دخلى يۈخ .
— ھە ، باشا دۆشورم .

نە دىسىن آنا ،

آنلادى ، بالانىن دۆغوم گۆتونون
بىر دخلى يۈخايمىش اۋغول دۇغانا ...
اۋلمادى ، اۋلمادى بىر دىن اۋنا :

— بىس دۆغوم گۆنونىدە شادلىق ائتىدىگىن
اۋغولو كىم دۆغوب ، آي نانكور گلەين ؟
— بو گۆزەل اۋلكەيە سەنى بىخشا ئىدىن

آنايا آفرىن ، آنايا احسن !

دلخور اۋلدوسادا ساغلىقدان يانا
گلەين سوسدو ...

بو يىردە اۋ دىنەبىلمز .

شأنىنە تەرىفلەر سۆيلەنن آنا
قاپى دالىندا دىر ،

بىلمەدى بىركىس .

— بو ساغلىق اۋستونىدە ايندى گرەك سەن

"آنا" ماھنىسىنى چالاسان بىزە .

اۋولادىن آنالىق مەھبەتلىنىدىن

اۈچە آي كۈچمەمىش بو قانسىز گلىن
ئۈدە حاكملىگى الينە آلدى .

آنا دانىشمادى،

كىرىدى،

سوسدو .

آخى چۇخلارىنى قانما مىشىدى او .

ايندى اۈز باشينا گلىدى ...

ايشە باخ !

بىرجه شئى دۇشونور، بىرجه شئى آنجا ق :

"هرظلمە دۇزەرم، تكى تك بالام،

قلىبى قىرىق بالام، او كۇورەك بالام

فكر ائلمەسەين، هئج دارىخماسەين .

بىردە ... ائوين سىرى چۇلە چىخماسەين ..."

آنا باشا دۇشدو: بو هايا، كۆيە

دۇزمز .

اۇغلونادا او ، قىيا بىلمز .

يوخ! يوخ! بوندان سۇنرا دۇزوب هر شئە

گلىنلە بىر ائودە ياشايا بىلمز .

آتدى آناسىنى ايكىنجى اۇغول ،

نەتئز دۇغمالاشدىن سن ياد اۇغلونا ؟

آنا اۈز اۇغلونون چىگىنىنە يۇكموش .

سن دئمە آنانىن حقى يۇخ اونا ،

آمما ياد قىزى نىن حقى بۇيوكموش ،

اۇ دا حق ، بودا حق !

حقسىزلىگە باخ !

دگىشیر يئرینی نئجە دە حقلر .

دۇوران دۇلاندیقجا دۇننكى قۇناق

بۇگۇن صاحب اولوب سنى آياقلار .

بالانىن آدگۇنو يازىق آنانىن

شاد گۇنو اولمادى، داد گۇنو اولدو .

باشىندا تورپ اكدى او قاينانانىن

او، گلىن اولمادى، او، گۇنو اولدو .

گلىن نەدئدى ايسە ، ار قولاق آسدى،

گلىن قاينانانى بۇجاغا باسدى .

گۇيدن اولدوز تۇكدو امانسىز گلىن

ضربىنى گۇستردى،

غلبە چالدى .

آناسی بیرکلمه دئدی : — چوخ ساغ اول ،
 بوغدو ایچیندهکی عصیان سسینى .
 دئدی : — نئيله مهلى ، بئله ايميش قدەر .
 ييغدى بوقچاسينى ، دؤيونچه سيني ،
 قوجالار ائوينه کؤچدو بير سحر .

اوچونجو فصل

قوجالار ائوى

(۱)

اگله شير قوجالار ايكى بير ، اوچ بير
 قوجالار ائوى نين دهليزلىرينده .
 عؤمور كتابلارى سطر به سطر
 اوخونور اونلارين بنيزلىرينده .

نه دنسه دانيشير سولغون باخيشلار
 اوردا تاسفده ، تعجبده وار .
 هانسی عذابلارين شيريملارى دير
 او زلرده آچيلان درين قيروشلار ؟

بير عمرون ديروه سى...

ترازى ،

چكى .

آزمى دير ، چوخ مودور خيرى شريندن .
 حياتين قاينغىسى ، حياتين يوکو
 آرتيق گؤتورولوب چيگينلريندن .

يوخدور بو دؤنيادان قصدى ، غرضى
 خوشبخت مى ، بدبخت مى بو حاليندا او ؟
 قورولور ايچينده ميزان - ترازى
 گوره ن نه يى چكىر خيالىندا او ؟

ترازى گؤزلىرى توتوشدو ، ائندى ،
 او اورهک آچماغا سرداش آختارير .
 وئريب جمعيتته بورجونو ، ايندى -
 حقينى چكمگه بير داش آختارير .

بورجونو ناموسلا وئرن كسلىرين
 حقينى ممكن مو داشايله چكمك ؟
 يوخ ! او آغيرليقدا داش هانى ؟ يقين
 او حقى بورجونلا چكه سن گرک .

گنجليك — آرزولارين اوچوش نقطه سى ،

قۇجالىق — قۇندوغون سۇنۇنچو مسكن .
سنە پىچىلدايىر، عمرون ذىروەسى،
دۇشون، نەيى نەيە قوربان وئرمىسن ؟

ايندى قازانچىن نە ، اودوزدوغون نە ؟
گۇرورسن آخردا هامىسى بىردىر .
اىستر آغلایانا ، اىستر گۆلنە ،
اۇنسوز دا بۇ دۇنيا ھمىشە سۇردىر .

كىم آچا بىلىبدىر ، بو سۇرى ، دۇكىم ؟
چۇخو قۇرا ايكن مۇووج اۇلوبدور ...
"دۇنيا منىمكىدير" سۇيلەين حاكم
دۇنيانين اليندە مۇرموج اۇلوبدور .

بىزە طبيعتين وئردىكلرينى
زمان آلير ...

بىزە قۇجالىق قالير .

ھرگلن ، گئدەنين توتور يئرینی،
زمان طبيعتدن انتقام آلير .

سۇنوب اۇجاقلارى، سۇنوب اۇدلارى

درين دۇشونچەلر باش آليب گئدير .
حيات يۇخ ،
آرزو يۇخ ،

ايندى اۇنلارى
دۇشونچە ترپەدير ، فکر ترپەدير .
ياتادا بىلميرلر ...
صبحەدك اۇياق .

اۇيولور دۇشكجە ، اۇيولور باليش .
آداملار بىريانا ،

سن بير ايشەباخ ،
قۇجادان يوخو دا بئزار اۇلارميش .

چيگننندن دۇشدمو حياتين يۇكو ،
حياتين لذتى بيتدى بۇسبوتون .
آرزولار عشقينه يۇخ ، بونو بيلكى ،
ايندى ياشايرسان ياشاماق اۇچون .
اۇلونچە بو يۇكدن حذر ائلمە !
گيلئيلنمە گل
چك اۇنو اۇرەكلە !

حيات ، سن دئمە

حياتين يۆكۈنۈ چىركىن گۈزەل !

(۲)

قۇجالار ئاۋىنىدە ، سلىقە ، سەمان ...
اۋتاقدا ھەركىسىن ئۆز گۈشەسى وار .
ماسانىن ئۆستۈندە گۈزەلۈك ، قىلدىن ،
غەزەتلىرى ، ژورناللار ، جىلد - جىلد كىتابلار .

دۆلەتلىك ئۆستۈندە كىرىتۈپ سىگار ،
جۆرىبەجۈر نىسخەلىك ھەپتە ، دىرمانلار .
بالاچا ئاۋتاقىغا باش دىۋارىدىن
جۈملىلىك شەكىلنى ئاسىي ھەربىرى .
گۈزەلۈك ئۆزۈن گۈزەلۈك بىر ئۆي ،
شەكىل زىللەنەر تەزىنىلەر .

بۈگۈن ، دۈنئەيلى دورۇر يان - يان ،
دايانىپ ئارادا ئوچۇرۇم - ئايلىرى .
خەلىق خەتەر قانداقلىرىغا
سەيغىنىپ ،
دۈنئە ئوچۇر كۈنۈللىرى .

گاھ ئانا ، گاھ بونا دۈنئە باخىشلار

تەسەف بۈگۈن ، ئالغىش دۈنئە !

گۈزەلۈك باخىدا ئايلىنىپ باشلار
شەكىل باخىدا دىكلەنەر يەنە .
بۈگۈن - قۇجالىق ، مەھەببەت - تۇرپاق ،
دۈنئە يەنە ياشايدۇ ، دۈنئە ئانچاق !

ئوچ ئوغۇل ئاتىسى چىلىنىر ئىمە
قۇجالار ئاۋىنىدە يەنە كۈچمۈش .
دۈنئە كەينى ، دۈنئە ئىمە ،
ئەلەبىل چىلىنىدىن قەلبىدە چۈكۈمۈش .

قۇجالار ئاۋىنى قەيىدالارىغا
نە قەدەر چالغىنىر ، ئاۋىشا بىلىمى .
يەمەن ئاغىرلىق ئاتىلىماق ئانا ،
پەنجەر ئۈستىدىن بىر ئۆي چىلىمى .

ئو ، ھەگۈن گۈزەلەيدۇ ، " يۈك ، ئۆلەبىلىم ،
ئاتلار ، ئانلار ئاتىلا بىلىم ."
چىرىپىنىر ئۆرەگى بۇ دەر قەستە ،
گۈزەللىرى بايىرىدا ، قۇلاغى سەستە .

بئله جە گۆنلرى او يولا سالدى،
كيشىنىن گۆزلرى يوللاردا قالدى.
"دئمك حق دە منده، گناهدا منده...
اونلارين بير سۆزو يالان اولمادى.

يا حقى، يا حقسىز، من اينجيينده
بىردفعە كۆنلومو آلان اولمادى.
قۇلونو بۇينوما سالان اولمادى.

تکليگين غمىنى تەك اۆزوم يئدىم،
احوالىم، اوقاتىم ھىچ سۇرولمادى.
نئچە يول حرصلەنىپ "گئدىرم" — دئدىم،
بىر يول قاباغىمى كىس اولمادى.

قالمايىب امانىم، قالمايىب ھئىم،
كۆنول خانمانىم نەتئز اوچولدو.
اۆز اىستى يووامدان كۆچوب گلەگىم،
سەن دئمە اونلارين كۆنلوندىن اولدو..."
بىرگۆن زىنگ دە چالدى ائو چىنگىر،
نۆھسى گۆتوردو دستگى...
— بلى !

بىلمەدى نەدئسىن ؟

ياشاردى گۆزلر.

تيتىرەدى دۇداغى، تيتىرەدى دىلى،
نۆھسى قىشقىردى : — جواب وئرسە !

آوارانىن بىرى .

سۇسدو او يئنه .

آمما تىل — تىل اولدو قىلى او سىسدن.

دئدى : — او دۆز دئىير، آوارا يام من .

دستگى آسىنجا، اۆرەگىندەكى

يارالار غۇور ائتدى ...

دۇغولان تكى

قۇجا، نۆھسىنە آدىنى وئردى .

نۆھ باباسىنا چۇخ بنزەيىردى .

دۇشوندو : " عىبى يۇخ، دۇلانىب دۇوران،

يئربەيئر ائلهيەر تئز — گئج ھامىنى .

آلار منىم نۆھم اۆز آتاسىندىن

بىرگۆن باباسىنىن انتقامىنى ."

قىزىل چرچىوۋەدە كەنە بىر شكىل :

رقص ائدىر اوجابۇى، گۆزەل بىر اوغلان .

— او، كىمدىر ؟

جوانين شروتى — هله اۇندەدىر،
 قوجانين نه يى وار — كئچميشىندەدىر .
 او : — كئچن گۈنلرە گۈن چاتماز — دئيه .
 سيگار تۈستۈسونو چكدى سىنەيه .
 — اە... فكر وئىرىم باياقدان سىنە ،
 چكىرسن دالبادال ، چكىرسن يئنه .
 تركىدە بىلمىرسن ، آزالىت بىر قەدەر ،
 جانينا يازىغىن گىلمەيىر مگر ؟
 — نە جان ؟ گۈن آخشامدىر ، اۇلومدىن دانىش ،
 آرتىق نە جان قالمىش ، نە غۇمور قالمىش .

— دئىيرىس تىرلەنىپ ، اوزاناق ايندى ؟
 عمرون قالان پايى داھا شىرىن دى .
 سن او زهرمارى بىر قەدەر آز چك ،
 گۈر نە گۈنە سالىب سنى اۇسگۈرەك ؟
 چۆلدىن تاپما مىسان آخى بو جانى ،
 اۇنون عوضىنە ايچ او درمانى .
 — هانسىنى دئىيرىس ؟ او سارى تۈزو ؟
 اۈزونو آلدادىپ ياشاماق يئتەر .
 دىيىندىن قۇرويان آغاجىق ... بىزى
 نە گۈبرە گۈيەردەر ، نە سو گۈيەردەر .

— ياخشى باخ !
 — گۈزۈم كۈر دگىل .
 تانىيا بىلمىرم .
 حرصلىدى رقاص :
 — منى تانىمىرسان ؟
 گۈزىلوگونو تاخ !
 بىزدە ياخشى باخ !
 — سنى تانىيىرام ، اۇنو يۈخ آنجاق .
 — ھە... بونو دۈز دئىدىن ،
 نە قالىدى بىزدىن ؟
 چۇخدان آيرىلمىشىق اۈز — اۈزۈمۈزدىن .
 بۆرۈ — بۆرۈ دئىن گۈنلىرىم واريدى .
 من ايدىم بىزەگى تۈي — دۈيۈنلىرىن .
 قىزلاردا حسرتلە منە باخاردى ،
 اە ، كئچن گۈنلىرىم ، كئچن گۈنلىرىم ،
 دئىيب قۇجا رقاص آھ چكدى ...
 يئنه
 اۈغرون باخىشلارلا باخدى شىكلىنە .
 قايدادىر حسرتلە باخار ھمىشە
 جوان گلەجگە ، قۇجا كئچمىشە .

— سوس، ائله دانیشما، قورخورام.

— نەدن؟

— یوخ، هله یاشاماق ایسته ییرم من.

— بس من ایسته میرم؟

— عومور چوخ گودهک!

— گئج یا تئز، یارانان بیرگون گئدهک.

— انسان ایکی دفعه یاشاییدی کاش!

— یامان اوشویورم...

— من ده، آ قارداش!

— نئچه درجه دیر ایستیلیک گورهن؟

— هاوا چوخ گمان کی، سویویوب یئنه،

— بیر او درجه یه گوز یئتیرسنه.

— گوزلوگونو تاخ.

— کیشی، گورور گوزوموز.

— گوزلوگو گوزومه سن دورتمه تئز-تئز.

— او قالخدی،

— بویلاندی تئرمومتره،

— چیریدی دیزلرینه او بیردن بیره:

— سن اول، بیر ایشه باخ، ایگیرمی سگیز!

— آ کیشی، بس نیه اوشویوروک بیز؟

— هاوا کی، ایستی ایملیش، خبریمیز یوخ.

— چولوموز ایستی دیر، ایچیمیز سو یوخ.

— ایندی سن گوردونمو حقلیم، لله،

— دوادان، درماندان کار آشماز بیزه.

— بوش-بوش امیدلرله، تسلی لرله

— اوزونو آلداتماق یاراشماز بیزه.

(۳)

— بیر شکیل چیخارتدی جیبیندن قوجا

— باخدی، خیلی باخدی، باخدی دویونجا.

— بو اوغلوم، بو قیزیم...

— بس بو بالاجا؟

— نوهم دیر، بو یئزنهم، بودا...

— هه، کیمدیر؟

— او، گلینیم دیر.

— آ کیشی، سنین کی اوشاقلارین وار،

— سن آلاله، بس بوردا نه آزارین وار؟

— دئدی: — اوزومده دیر واللاه، هر گناه،

— اولماق ایسته مه دیم بیرکسه محتاج.

— بیز دؤنیا گورموشوک، دئییرم: آلاله

— ساغ گوزو ائتمه سین سول گوزه محتاج.

— ائله کی، رحمتلیک آروادیم اولدو،

منیم بو دۇنيادان الیم اۆزولدو.

يۆك اولا بيلمەدیم جوان گلینه،

آلاه دا چۆخ گۆردو منه قاریمی.

بورا گلمگیمده، اینان، من یئنه

گناهکار بيلمیرم اوشاقلاریمی .

سیندیرمیر اۆزونو، آخی نه گرک ؟

سرّینی ایچینده ساخلايیر قوجا .

ائلهکی، یاتاغا گیریر،

صحه دک

یورقانین آلتیندا آغلايیر قوجا .

کئچیریب ایشیغی او قوجا رقاص

گیریر یاتاغینا، یاتاق بوز، او بوز .

دیکیلیر اۇتاقدان چۆله باخیشی،

اۇتاق زیل قارانلیق، گۆی اولدوز- اولدوز .

دینله ییر، دؤیوکور...

بو نه دیر بئله ؟

او، اینیلتی سسی ائشیدیر بیردن .

بویلانیر یاتاغا او، دقت ایله :

"یوخسا او، آغلايیر؟..."

گۆر نئیلهدیم من ؟

دئیه سن کیشینین قلبینه دگدیم...

آغلايیر... اوللر من ده بئله ایدیم..."

گئجه نین یاریسی... چلنگر اویاق .

رقاص آستا- آستا دیللەنیر:— دئیەن

سنین اۆره گینه توخوندوم بایاق ،

اگر بئله دیرسه، کئچ تقصیریمدن،

دۆزونو سؤیله دیم من سنه آنجاق .

قارداش، آلداتمایاق بیر- بیریمیزی ،

دۆزونو دئیەکی، آتیبلار بیزی .

گئرچگی گیزله دیب دۆزو دانمایاق ،

اؤولادلار اۇتانسین، بیز اوتانمایاق .

دؤورانین گردشی بئله دیر، بئله،

بو دۇنيا ازلدن یامان دۇنیادی .

گۆجلونو قالدیرار چیگینلرینه،

گۆجسوزو چیگنیندن آتان دۇنیادی .

کیمی نی قالدیرار یئردن گۆیلره،

کیمی نی ائندیره ر گۆیلردن یئره .

یاخشینی یامانا، خیری شره،

دوْغرونو اگری یه ساتان دوْنیادی .

توتما بۇ دوْنیانی، توتما تکاللی،
ناگهان گۆلوشو یئنه تسلّی .
نه سئوینجی بللی، نه غمی بللی،
زهري شکره قاتان دوْنیادی .

بو نئجه آنادیر، دۆز ایلقاری یوْخ،
کیمینه سۇغالدير، کیمینه یومروق .
یئیه بیلنلره بیر تیکه قویروق ،
یئیه بيلمیهنه یاوان دوْنیادی .

اوشاقلا اوْنیایار، گنجله بحثا ئدر،
کیم اوْنا آق اولسا، اوْنا قصد ا ئدر،
بیزی الدن سالار، بیزی سینسیدر،
اؤزو همان دوْنیایا، همان دوْنیادی .
دوْغروسو، بۇ دوْنیایا یامان دوْنیادی .

(۴)

— منیم امان — زمان بیر اوْغلووم واریدی
اوْنو دا الیمدن اولوم آپاردی .
عمرون بو چاغیندا قالدیم کمک سیز،

قوجالار ائوینی قوران وار اولسون،
علاجسيز قالمادیق بو مقامدا بیز .
سن ده منیم کیمی اوْولاد ساری دان
دئییه سن مغبون سان؟...

دوروخدو بیر آن،
آنا بيلمه دی کی، نه دئسین؟...
بیردن

دؤنوب دئدی : — منیم ؟
— هه !

— سؤنسوزام من .

"سؤنسوزام !"، سۆزده کی دهشته بیرباخ !

یعنی مندن سؤنرا هئچ کیم دوْنیادا

منیم چراغیمی یانديرما یاجاق .

سؤنسوزام ! میوه سیز بیر کؤکم، سوْیام،

اصلیمین ، نسلیمین سؤنوجوسویام .

آنا یالان دئدی، قلبینده کیلر

دیلمینه گلمه دی .

یوْخ، گله بيلمز .

نه اؤزو، نه اوْغلو، نه ده گلینی

اؤزگه لر اؤنونده آلچالا بيلمز .

سوسدو ...

محتاج اولان وقتده محتاجی آتماق ؟
بو، هانسی کتابدا یازیلیب دئیین ؟
وجدانی اونو تماق، انصافی ساتماق ،
بلکه اولچوسودور معاصرلیگین ؟

بعضاً بابالاری بگنمه ییریک .
بعضاً بیز اولنلار "جاهل" دئییریک .
انصافی دانانا امان وئرمه مک ،
یئدیگی چوره گه دال چئویرمه مک ،
صداقت ، دیانت ، دوزلوک ، عدالت ،
اعتبار ، کیشی لیک ، بویوگه حرمت ،
اولو بابالاردان میراث دیر بیزه ،
گلین، بیرده باخاق کئچمیشیمیزه ...

یاشلیلار اولکەسی دئییلیر نه دن
آنا وطنیمیز آذربایجانا ؟
بس بونون سببی نه ایمیش گوره ن
حکیملر هره سی یوزدو بیر یانا .

مین بیر تجربه ده ، مین بیر او یون دا
عالملر محکه ووردو بو سرّی .

بوغازیندا دویولدو قهر ،
ساخلادی اوزونو آنا بیر طحر .
— بس هارا گئدیرسن هردن آخاملار ؟
— کورپه لر ائوینه .
— اوردا کیمین وار ؟
— اورا دایاق یئریم ، امید یئریم دیر .
اورداکی آتیلیمیش بوتون کورپه لر
ائله بیلیرمکی ، نوه لریم دیر .

قوجا سوز دئمهدی، بیر سیگار ائشدی،
مطلبی آنلادی، سوزو دگیشدی .
یئنه دانیشدیلار داغدان، آرانندان ،
هرکس اوتاغینا کئچدیگی زمان
قوجا دئدی: — سندن بیر خواهشیم وار،
اورا نه وقت گئتسن ، منیده آپار .

کوچه نین بو تایی — کورپه لر ائوی ،
او تایی — قوجالار سیغینا جاغی .
انسان محتاج اولور باشقالارینا
بیر عمرون ایلک چاغی، بیرده سوْن چاغی .

بیری ھاواسیندا، بیری سویوندا
بیری اقلیمینده گۆردو بو سۆی .

بیر دئیەن اولمادی : — نە اولوب سیزە ؟
نەدیر بو تجربە، نەدیر بو سۇناق ؟
من حیرت اندیرم حیرتینیزە،
انسانین حقّیدیر اوزون یاشاما !

منیمدە سۆزوم وار : — ای، دایانین سیز
نەدیر بو تعجّب، نەدیر بو حیرت ؟
دۆز دگیل، دۆز دگیل یۆزوملارینیز،
انسانی یاشادار انسانا حرمت !
اوزون یاشاماغین سۆی —

یوردومون

نە تۇرپاغیندادیر، نەدە سویوندا .
کیچیگە مرحمت، بۆیۈگە حرمت !
سببی بوندادیر، سببی بوندا !
اۆز یاشینا گۆرە ھامی یا سایقی :
"یول بۆیۈگون، آما سو کیچیگین دی..."
بۆیۈگە احترام، کیچیگە قایغی
یوخسا بیر جہالت ساییلیر ایندی ؟

انسان قوجالیدی ؟

باشقالاریندان

دۇنوب کمک اومور دیلسیز کۆرپە تک .
بیلیمیرم آلت می، اشیامی انسان
گرک سیز اولاندا آتیلین گرک ؟
آتیلماق !

کیمسە گرک اولماق !
سن ھئج بیلیرسن می بو نەدئمک دیر ؟
انسانلیق آدیندان دانیشیب، آنجاق
انسانلیق آدینی لکەلەمک دیر .

آتالار، آنالار اولادلارینا
عۆموردن پای وئیر، جاندان پای وئیر .
یاندیریر اۆزونو بالادان یانا،
توتوب الیمیزدن یول دا گۆستەیریر .

ائلەکی، قوجالیدی، ال آچیر بیزە،
گۆۈەنیر، سۇغینیر کۆمگیمیزە .
دانیر انسان اوغلو اۆتن ایللیرى،
باخینجا بوگۆنون اۆز ذیروە سیندن .

بىر وقت اليمىزدن توتان اللرى
 بىزە آچىلاندا كىرىك بىزە...
 آزىر بىللەرى ياخشىكى، بىزدە،
 آنچاق قورخولودور اولسادا تىك - تىك .
 ھىچوقت گورونمەيىپ عنىنەمىزدە
 بويوگون ، كىچىگىن حقىنى كىمك !
 ھىمىشە اوگرەدىب ، اوگرەدىر زمان :
 كوكدن گلەمەينى يوخ ائتمەك آسان !

بىشىنچى فصل

كۆرپەلر ائوى

(۱)

آتدى آناسىنى ايكىنچى اوغول .
 آناسى بىركلەمەدەدى : "چوخ ساغ اول !" .
 نەدەئسىن طالەين سىرانجامىنا ،
 قوجالار ائوينە سىغىندى آنا .
 او گىدىر بازارا ھەر بازار گونو ،
 گاه گول - چىچەك آلىر ، گاهدا اويونچاق .

كۆرپەلر ائوينە آتير اوزونو ،
 گۆزلەيىر يولونو اوردى بىر اوشاق .

كۆرپەلر ائوينە ھامى بىريانا ،
 چىللى بىر اوشاغا مىللىنى سالىمىش .
 اونو گۆرن كىمى باسمىش باغرىنا ،
 دىمىش : - سىن آتلىمىش ، مىن دە آتلىمىش .
 او گۆندىن بىرى ،
 بازار گۆنلىرى

كۆرپەلر ائوينە بىر جانلانما وار ،
 نەنى گۆزلەيىر بۇتون اوشاقلار ،
 او چىللى كۆرپە ،
 اورەگى سئوگىدىن نىسگىللى كۆرپە
 او گۆندىن بىرى ،

گۆزلەيىر نەنى بازار گۆنلىرى .

كۆرپەلر ائوينە بىر توى - بساط وار ،
 اوشاقلار سئوينىر ، اگلەنير يەنە .
 اورەگى نىسگىللى كۆرپە بالالار
 تۇپلاشىب آنانىن يان - يۇورەسىنە .
 دۇنيايا گلەلى ، اولار دۇنيادان

يامانلىق گۇروبلىر، بلى، يامانلىق .
يىتىملىر ھەركىسدىن يالنىز ھەر زامان
بىر خوش باخىش اومار، بىر مەھربانلىق .

ھامىدان چكىنەر، ھامىدان ھۆركەر،
سۇنىق اۆرەكلىرى شۇشەندىن كۆورەك .
نە دجللىك بىلەر، نە شىلتاق بىلەر،
اۇنلارنىن باخىشى اينامسىز اۆرەك .
اۇنلار نە خوش صفت،
نە سۇغال گۆرەر،

باخىمىسىز باغلاردان،
دۇ، باغ اۇلارمى ؟
كۆرپە شىلتاق ائدر، آنا گۆتورەر،
آناسىز كۆرپەلەر شىلتاق اۇلارمى ؟
اۇنلار دايەلردىن مەھبەت اومار،
بونا نە حوصلە، نە دە مەجال وار .
آتانىن، آنانىن خاھىشەنە آنجاق
تانىش دا، بىلىش دە كۆرپەنى اۇخشار .

اۇنون ائتىدىگىنى ياد ائدەبىلىمىز .
دايەنىن خوش سۆز، نوازشى دە

كۆرپە اۆرەكلىرى ايسىدە بىلىمىز .
آنا سئوگىسىنە وارمى بىر عوض ؟
آنا سئوگىسىنە كۆرپە حسرتى
كىم دئىيەر ان بۆيوك بىر حسرت دگىل ؟
دايەنىن سۇغالى، عادى حرمتى
وظيفە بۆرجودور، مەھبەت دگىل .

اوشاق اۆرەگىنى آلداتماق اۇلماز،
يانىلىر اۇقلە قىيىب حكما ئىدىن .
سەچىر،

كۆرپە قلىبى حساس دىر، حساس،
اصىل مەھبەتى ساختا سئوگىدىن .
اوشاق بۆيودوكجە

درد - سى دە

بۆيويور اۆزويلە بىرگە ايل بەايل .
دايەنىن اوشاقدان طلبلىرى دە
آنجاق تربىيە دىر، مەھبەت دگىل .

دجل كۆرپەلرىن نازى، شىلتاغى
دايەنىن گۆزۈندە قىسوردور البت .
آنا مەھبەتى، آتا دانلاغى

آنجا ق محبت دیر، آنجا ق محبت !

يامان كؤورهك اولور، يامانجا حساس
يتيم اورهكلرين عشقى، فطرتى .
بیر آنا قوجاغي، بیر ایستی نفس
اونلارين ان بؤيوك كؤنول حسرتى .

اورهگى حسرتله شيشيب دولسادا،
نه جرأتى اولار، نه جسارتى .
بئله دیر...

آدلارى اوشاق اولسادا
اوشاقلیق اونلارين دگيل قسمتى .

دورارلار اوزاقدا، باخارلار گئندن،
گؤزلر انتظارلى، باخيشلار درين .
اونلارين اؤزونه غم كؤلگه سيندن
باسيلىب مؤهورو كيমে سيزليگين .

اوشاق اورهگيني آلداتماق اولماز،
يانيلير، او قله قئييب حكم ائدن .
سئچير، اوشاق قلبى او قدر حساس

اصيل محبتى ساختا سئوگى دن.

محبت ! هميشه محتاجيق اونا،
اونسوز نه درك ائدر، نه دويار انسان .
محبت بىلرمى باشقالارينا
محبت گؤرمهين باشقالاريندان ؟

اگر قلوبميزده محبت يوخسا،
اونو بالالاردان آلماق چوخ چتين !
اونلاردان محبت اوماجاغيقسا،
اماندير، اونلارا محبت وئرين !

كؤرپه لر ائوينه گلير آرابير،
اوشاق گؤتورمگه سؤنسوز قادينلار .
ائله كى، كؤرپه لر بونو حس ائدير،
گل، گؤر، اوتاقلاردا نه چاخاشما وار .

چيچى پالتارينى گئييينير او گون،
هله گؤزگويه ده باخير اوشاقلار .
بزه نير، دؤزه نير...

بگه نيلمك چون

گۈرون نە اۆيوندان چىخىر اوشاقلار.

ياناشىر قادىنا...

باخىر اۆزۈنە.

باخىشدا يالوارىش، باخىشدا عصيان.

باخىر ماددىم- ماددىم،

اۇ، دۈنە- دۈنە،

باخىشلار قىشقىرىر: "من سىن بالان!"

آغىر... بو منظرە، نەقدەر آغىر!

اۆرەكلر چىرپىنىر...

گۈزلر انتظار.

بوردا اۆزلىرىنە آنا آختارىر

آنا قۇجاغىنا حسرت بالالار.

قىرىلىر امىدى، توتولور يئەنە،

بىر كىچە قىسىلىر بگەنىلمەين.

باش وور اۇ اۆرەگىن درىنلىگىنە،

ايتىرسن، باتارسان اۇ اۆرەك دە سن.

(۲)

كۆرپەلر ائويندە بىر تۆى - بساط وار

اوشاقلار سئوينىر، اگلەنىر يئەنە.

اۆرەگى نىسگىللى كۆرپە بالالار

تۇپلاشىپ قارى نىن يان - يۆرەسىنە.

اوشاقلار اۆيناير، آتيلير- دۆشور،

قارى نىن قىلىندە گۈللر اۆپوشور.

اۇ، چىللى كۆرپەنى باسىر باغرىنا،

"جىرتدان" ناغىلىنى دانىشىر اۇنا.

— كىم ياتىب، كىم اۇياق؟

دىللەنىر اۇشاق:

— ھامى چۇخدان ياتىب، تىك جىرتدان اۇياق.

جىرتدانىن آناسى يۇخ مو، آى نەنە؟

اۇنون دا آناسى...

— نەدئىم سەنە؟

بىلىرسن، آى بالا، جىرتدان...

— ھە، جىرتدان...

— اىگىت دىر يامان.

اۇ دئوى...

— اۆلدورر... قۇرخمور ھىچ نەدن.

بۇيويوب جىرتدانلا دۇست اۇلاجام من.

— ياخشى، منىم بالام...

كئچدى بىر قەدەر

اۇنلار چۇخ دانىشىب، چۇخ گۇلوشدولر.

اۆلكى مطلبه قاييتدى يئنه:

— ھە، بس .. سىنن آنان، يۇخمو، آي ننه؟

— من اۇزوم آنا يام.

اۇ، دۇندو بىردن

بىلكلى كولانى گۇتوردو يئردن.

قىشقىردى: — بونون دا آناسى منم.

ھىچكسە، ھىچكسە بونو وئرمەنم!

— دى، ياخشى، قۇي اۆلسون اۇ سىنن بالان.

آخى كىمدير اۇنو اليندن آلان؟

— بس سىنن ائوين وار؟

نە دىسىن آنا؟

— وار!

— منى ائوينە سن آپاراسان؟

نيه آپارمىسان ...؟

ھە، دىللەنسە.

آنا دانىشمادى. سوسدو.

— آي ننه،

ياشاردىق بىر يئردە بىز ننه — بالا

آنا يا اۇخشايدان گۇزەل بىر خالا

آپاردى اۇزويلە دونن عادلى.

تيتىرەدى آنانىن دۇداغى، دىلى.

— عادل آناسىنى تاپدى ... آي ننه ...

بس منىم ...

آردىنى دىئمەدى.

يئنه

سوسدولار ...

باخىشلار دانىشىدى لال — كار،

اۇنلار بىردن — بىرە قوجا قلاشدىلار.

صحبە بو يئردە ختام وورولدو.

آرتىق نە دانىشىم، آرتىق نە دىيىم،

گىزلى دۇيغولارلا بۇشالدى، دۇلدو

آنادان يىتىملە، بالادان يىتىم.

آنا ھىچ بىلمىركى، نە دويغودور بو؟

نيه بۇ دويغونون اسىرى اۆلدو؟

يئنەدە قىلبىندە سۇنسوز دىلكلر،

ھانسى بىر آمالا اۇ سجدە قىلمىش؟

تاپار بىر — بىرىنى سۇنىق اۆرەكلر،

تاپار بىر — بىرىنى ايكي آتيلمىش.

آتيلمىش!

آتيلمىش! حقيقت دى بو —

بىرى نىن اۆلى، بىرى نىن سۇنو.

حيات سينا غيندان چيخان "زيرك" لر
 حقنى ايسته سين ، بۇرجونو دانسين .
 بالايا ، آنايا قىيان اۇرهكلر
 محكمه اۇنونده نيه اوتانسين ؟

خجالت ! اوتانماق ! ناموسون ، عارين
 ايلكين ميوه سىدير ...

اومما سن اوندان !
 وجدان حاكىمنى آلدانلارين
 قۇرخوسو اۇلارمى حق ديوانيندان ؟

مجله حكمايله خاطرلانا بۇرج
 ياخشىدير مين دفعه ، اۇده نيلمه سه .
 وئريلن جزانين كيমে نه خيري ،
 گناهكار اۇزونده گناه بيلمه سه ؟

زۇرلا بۇرج اۇده تمك ؟
 دى كيমে گرگ ؟
 دئيرم حكمده حزين نغمه تك
 كۇنولدن - كۇنوله آخسين ، دويولسون
 محكومون اۇزونه اۇخونان حكمون

صون سۆز

محكمه قورولسون !

آتيلميشلارين

اوزاق ، گۇزدن اوزاق سىغنا جاغيندا .
 وجدانلار اگلشسين او گون حاكىمين
 بيرى سول يانيندا ، بيرى ساغيندا .

محكمه قورولسون ، حكم وئريلسين ،
 هر كس حقنى يوخ ، بۇرجونو بيلسين .
 بالاسينى آتان آنالار ايله
 آناسينى آتان بالالار گلسين .

آتسين گولله سيني اوز جبهه سيندن
 اۇزونو حق بيلن ديللر بيربه بير .
 آما بو آتشرين قۇرخما سسيندن ،
 هدفى يئنه ده اوز جبهه سىدير .

مقصدى — قانمازى قانديرماق اولسون .
 قانماقدا جزادا، عدالتده وار .
 قانسين !

بورجوندان دا بير بوى اوجالسين !
 سئوگىيه، قاينغييا محتاج اولانلار
 آنجا ق سئوگىييله ده حقنى آلسين !

۱۹۷۶ — ۱۹۷۸

لغتـلر

لغت	معنا	لغت	معنا
پوشه تيك	شاعرا نه	فائض	بهره
ديداكتيك	نصيحت آميز	قيمي شماق	دوداق آلتى گولمك
اوغورلو	موفقيت آميز	ذروه	داغين قله سي
دؤيوكمك	ال آياق ايتيرمك	سرداش	هم سَر
رايون	منطقه	ماسا	ميز
اؤن	قاباق	غزه ت	روزنامه
يانيلتى	آلدانيش	ژورنال	مجله
اوچونماق	چكىنمك	گوزگو	آينه
تين	دؤنگه	اوچوروم	پرتگاه
سؤچ	گناه — جرم	سيغينماق	پناه آ پارماق
سوسدورماق	ساكت ائله مك	آلقيش	احسن !
گئرچك	حقيقت	چلنگر	دميرچى
قاسيرغا	گردباد	اويوشماق	تطبيق ائتمك
جيزگى	خط	دستك	گوشى
آراماق	آختارماق	گوبره	كود
اثركن	تئز	يوزماق	تعبير ائتمك
اؤتمك	كئچمك، اوخوماق	ساييقى	احترام
ساخا	صنعى، قاييرما	سيغال	نوازش
سوس	بزهك زينت	گؤزلوك	عينك
قاخير	سرکوفت اولور	اؤده مك	ادا ائتمك

بختیار و مابین اوده فوخا (بوگونگی شکی) شمرینده دونیا یا گلدی
اوشا قلیق ایلمینده ن شعر و شعریاز ماقا علاقه بیلدی. ایکلک شعری
دانا و کیشل. اودن سکیز یا شیندا ایکن چاپ اولدو. بو شعری پنچ
شعر کتابلاری ایزله دیلر.

«سینم دوستلاریم» ۱۹۲۹ «آبدی سیکل» ۱۹۵۲ «سادا اولار» ۱۹۵۴

حیران ۱۹۵۷ - انسان و زمان ۱۹۶۴ - کوکهر... بوداقلار ۱۹۶۸

دینر ساهلی ۱۹۶۹ - دان نیری ۱۹۷۲ - موعظام پونه مای ۱۹۷۵

اینبی ایلمینده چاپ اولوب خلق آریا سیددی.

بختیار معلم شردن علاقه اودودولماز منشور اثر لرده یاراقچیشدیر

اوجبله دن: دجلان ۱۹۵۶ - ایکنجی سس ۱۹۶۹ - یاغیش دان صوزا ۱۹۷۱ اینبی ایلمینده بورا حیدر ایلان اثر لردن
آدا پارماق اولار شعر ادبیات و ایکنجه صنعت اوزده رینده یازدیغی صفت که لرا شعرو زمان (۱۹۷۷) اثرینده یوللا
شاعیرین انا دان اولاسینن آیتیش ایکی مناسبتیلده ترتیب دیزلش طغفلی جمیلده قوجان خلق شاعیری سلیمان شیم
«اودگون اولون» عنوانیده بیر شعر ادر خوشدور کی بوبایا تیلده باشلانیر و بیزیم سوز و موزه حسن قیام اولاسیلر

سن ای نغمه کارای عشقین، با این

سز بیکانه دیر ایخلیک، یوردلاق

بو یوک معادیر اوزون یوللارین

یوردلاق بلیمین یوچوسو اولاق

